

محلّی آل‌کیا در گیلان پرداخته است. مؤلفان این اثر به علت تعلق خاطری که به گیلان و تاریخ این سرزمین دارند، دست به نگارش آن زدند.

اثر مذکور شامل یک مقدمه و هفت فصل است. فصل اول به معرفی، نقد و بررسی منابع و تحقیقات پرداخته شده است. اشراف مؤلفان بر منابع و تحقیقات و بکارگیری درست از منابع و اسناد موجود درباره‌ی خاندان کیایی در این فصل به خوبی نمایان است و تاریخ‌های عصر صفوی، تاریخ‌های محلّی، سفرنامه‌ها و نامه‌ها و نسخ خطی، هم‌چنین تحقیقات جدید معرفی و مورد نقد و بررسی قرار گرفته‌اند.

فصل دوم تحت عنوان جغرافیای گیلان، به بررسی جغرافیای طبیعی، انسانی و سیاسی گیلان پرداخته و حکومت‌های محلّی قبل از روی کار آمدن حکومت آل‌کیا مورد بررسی قرار گرفته است. از نکات قابل توجه در این بخش از کتاب ضمن معرفی محدودده‌ی جغرافیایی و اقوام ساکن در گیلان، پرداختن به تأثیری است که جغرافیای گیلان در رویدادهای سیاسی و اقتصادی داشته است. در فصل سوم به زمینه‌های قدرت‌یابی آل‌کیا در گیلان پرداخته و سپس به صورت مفصل عوامل سیاسی ماندگاری حکومت آنان را مورد بررسی قرار داده‌اند. این فصل از کتاب تلاش دارد، نشان دهد که حکومت آل‌کیا چگونه از عوامل مختلف به جهت بقا و دوام حکومت خود بهره بردند. در فصل چهارم کتاب، اقتصاد گیلان مورد توجه قرار گرفته است. در این فصل با توجه به اهمیت استقلال اقتصادی در ثبات سیاسی ابتدا به نقش ایریثم در به قدرت رسیدن و تقویت ثبات سیاسی آل‌کیا و در انتها نظر به اهمیت این کالا برای حکومت صفوی به تأثیر آن در سقوط حکومت آل‌کیا پرداخته شده است. فصل پنجم کتاب به سیاست مذهبی آل‌کیا اختصاص دارد و مذاهب رایج در گیلان قبل از به قدرت رسیدن آل‌کیا مورد بررسی قرار گرفته است. از مطالب قابل توجه در این قسمت کتاب بررسی علل ورود علویان و سادات به گیلان و پیشینه‌ی مذهبی مردم این منطقه می‌باشد. هم‌چنین اوضاع مذهبی در گیلان بعد از قدرت‌یابی آل‌کیا و سیاست دینی خاندان کیایی در مواجهه با دیگر فرق و مذاهب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

«هشت ساله‌ام و مرگ برایم شکار جوّجی کاکلی‌ام توی چنگال گریه‌ی سفید همسایه است و جا گذاشتن یک جفت پای خشک شده و چینه دان دریده شده‌اش توی باغچه‌ی حیاط.» «مادرم مرا خورده است» - ص ۱۱۳ -
به خوبی پیداست که خانم علی‌پور با توجه به فضای داستان، نثر را می‌سازد. در میان خانم‌های نویسنده کمتر دیده‌ایم که نثر و زیان قصه با عنایت به فضای داستان، پرداخت بشود.

دهه‌ی هشتاد، داستان‌نویسان جوانی پا به عرصه‌ی ادبیات گذاشتند، به ویژه در خطه‌ی شمال، که نظرها را به سوی خود جلب کردند، بهناز علی‌پور گسگری از جمله قابل‌تأمل‌ترین آن‌ها است. او «سیمین دانشور» شمال است...

حکومت سادات آل‌کیا در گیلان

• دکتر قربانعلی کناررودی و سپیلا نعیمی

• انتشارات نوین پویا

• چاپ اول دیماه ۱۳۹۲

سیده زهرا ارفع‌زاده*

اهمیت بررسی و شناخت حکومت‌های محلّی در ایران بر کسی پوشیده نیست. یکی از حکومت‌های محلّی که در فاصله سال‌های ۷۶۳ - ۱۰۰۰ هجری قمری در بخشی از گیلان شکل گرفت، حکومت سادات آل‌کیا است. حاکمان کیایی جملگی از سادات بودند و نسب آنان به امام سجاده (ع) می‌رسید. آنان با کنار زدن رقبای سیاسی و مذهبی خود در منطقه‌ی قدرت را در دست گرفتند و حکومتی را در شرق گیلان ایجاد کردند. حکومت آنان متکی بر مذهب شیعه بود و حاکمان این حکومت به عنوان بالاترین مقام سیاسی و مذهبی در رأس امور قرار داشتند. کیانیان در سال ۱۰۰۰ قمری به دست شاه عباس اول برچیده شدند.

کتاب «حکومت سادات آل‌کیا در گیلان» اثری است که به صورت مستقل به فراز و فرود حکومت

آورده که دردهای آدم‌های محروم و آسیب‌پذیر جامعه‌اش را با نوشته‌هایش، بازتاب داده است! «دردی که از بریدن ناف، تا به گور خفتن، سایه آدمی می‌شود در کوران زندگی»

کاراکترهای داستانی این نویسنده، اغلب دردمندان جامعه انسانی هستند. که تنها برای لقمه نانی در تلاش‌اند! با آرزوهای سرکوب شده اما در محبت و مهربانی‌شان نسبت به یکدیگر، بی‌نظیر! فداکار تا سر حد مرگ در داستان «پایانی نیست این درد».

وقتی داستان‌ها را یکی‌یکی می‌خوانیم به این می‌اندیشیم: محرومان و آسیب دیدگان اجتماع، انگار خود را برای دریافت پاداشی و جایزه‌ای آماده کرده‌اند تا در یک گردهمایی وسیع شرکت کنند! گردهمایی سوت‌ه دلانی که جایزه‌شان: پیراهن کهنه فقر است، نه جامه و خلعت فخر!

حسین نوروزی‌پور در داستان‌های کتابش، اشاره‌ای هم دارد به انسان‌های نیکوکار و مبارزی که تلاش کرده‌اند به قیمت جان هم که شده در راه نجات و آزادی محرومان جامعه و نیز بیداری آنان نسبت به پیرامونشان، دست به کاری کارستان بزنند: موسیو آرسن میناسیان رشتی، بورخس آرژانتینی، خسرو گل‌سرخی گیلانی و نصرت رحمانی شاعر معاصر و سراینده اشعاری ویژه که به شعر سپاه معروف شده است.

در داستان «یک عکس و یک جایی در آلبوم» صفحات ۸ تا ۱۲ اشاره‌ای هم شده به محتوای شعر سپاه رحمانی که با این مصراع آغاز می‌شود: «حلقه بر زدم صدا برخاست»

حسین نوروزی‌پور، با نوشتن این نوع از داستان‌ها، مرا به یاد نیچه «درباره هنر می‌اندازد:

«هنر رهایی از رنج و درد انسانهاست! واضح‌تر این‌که: درد و رنج‌ها را پایانی نیست، از لحظه ولادت تا هنگام مرگ، سفری بی‌بازگشت.

هنر انسان‌ها را وای دارد تا با صبر و شکیبایی در عرصه‌های زندگی، از رنج و دردهایشان بکاهند. در حقیقت، هنر رهایی از رنج و اندوهای زندگی است.

رشت - خانه فرهنگ ۹۲/۱۱/۲۹

فصل ششم کتاب به بررسی عوامل سقوط این حکومت می‌پردازد. نویسندگان در یک تقسیم‌بندی منابعی را که به سقوط حکومت آل‌کیا پرداخته‌اند به دو دسته منابعی که در اواخر حکومت آل‌کیا نوشته شده‌اند و منابعی که در زمان حکومت صفوی و با نظر حمایت از آن حکومت نوشته شده است، تقسیم می‌کنند و معتقدند که این منابع نظر مشترکی درباره‌ی علل سقوط آل‌کیا در گیلان نداشته‌اند. از مطالب مهم این فصل تقسیم‌بندی دوران روابط حکومت آل‌کیا با صفویه است که به سه دوره تقسیم شده است. دوره‌ی اول از ابتدای حکومت شاه اسماعیل تا شاه طهماسب که مورد محبت حکومت صفویه بودند. دوره‌ی دوم، دوره‌ی شاه طهماسب که آغاز اختلاف و درگیری این دو خاندان بوده است. دوره‌ی سوم سال‌های آغازین حکومت شاه عباس، که در این دوره به حکومت آل‌کیا در گیلان خاتمه داده می‌شود. فصل هفتم به نتیجه‌گیری و جمع‌بندی مطالب می‌پردازد. کتاب حکومت سادات آل‌کیا در گیلان با بخش ضمایم شامل نمونه نامه‌های تاریخی بر جای مانده از این عهد و نقشه‌های قلمرو این حکومت در دوران‌های مختلف حکومتی، فهرست حاکمان کیایی به همراه فهرست منابع و تحقیقات استفاده شده و نمایه کتاب به پایان می‌رسد.

مطالعه این کتاب برای علاقه‌مندان به تاریخ و فرهنگ گیلان و هم‌چنین کسانی که به مطالعه تاریخ‌های محلی و تاریخ ایران در عصر صفوی به خصوص از زمان شکل‌گیری آن تا عصر شاه عباس اول، خجالی از فایده نخواهد بود.

یادداشت‌های کوچک

برای داستان‌های کوتاه

• برگه مرخصی تقلبی

• حسین نوروزی‌پور

• انتشارات آرنواز، ۱۳۹۲

تیمور گورگین

در این کتاب ۱۷ داستان کوتاه با یک مقدمه‌ی بسیار کوتاه، چاپ شده است. نوروزی‌پور، در مقدمه